

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нің Дээди Советинин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

№ 217 (9292) | Пятница, 1973 чыл, сентябрь 14 | 1973 чылда үлдөсөткөндөгү | Өртөө 2 көп.

90 муң тонна тарааны Төрөөн чуртка бээри— Тываның тараажыларының алдарлыг хүлээлгези

Дуун беш шапка чедир республиканың ажил-агыйлары күрүнеге 26090 тонна тарааны саткан, ол болза планның 32,2 хуузу-дур, районнар аайы-биле мындыг болган:

Районнар	План тонна-биле	Дужааганы тонна-биле	Хуузу
Тавды	33660	8491	21,5
Бий-Хем	7960	2707	34,0
Каа-Хем	19920	9222	46,3
Улуг-Хем	5810	989	17,0
Чөөн-Хемчик	5130	335	6,5
Барың-Хемчик	600	62	10,3

Районнар	План тонна-биле	Дужааганы тонна-биле	Хуузу
Бай-Тайга	130	16	12,3
Кызыл хоорай Совети	1890	2360	135,4
Эрзин	—	9	—
Республика нийтизи-биле	81000	26090	32,2
1972 чылдын ол үезинде турганы	78000	39316	50,4

АЖААП АЛЫШКЫНГА МИНУТА БҮРҮЗҮ ҮНЕЛИГ

ДУЖУТ АЖААЛДАЗЫНЫН ХҮН ДЕМДЕГЛЕЛИ

Сентябрь 13-ке чедир республиканың ажил-агыйлары 86 муң гектар шөлдүң тарааны кестирген. Ол планның 33,2 хуузу болган. Нийтизи-биле 60 муң ажит гектар черин тарааны бастырган. Күрүнеге 24391 тонна тарааны саткан.

Сөөлү хүнерде агаар-бойдустун байдалы таарымчалыг. Аяс, каан хүнерин аягылаш, колхоз, совхозтарның механизаторлары тараа ажаалдазын, ому бастырып бедик темпиги чорудуп турар. Оон-биле чергелештир күскү чер андарылгазын болгаш үрезин арыглаашкын эгелей берген.

Каа-Хем районун «Коммунизмче орук» колхозула ажаалда организастыг чоруп турар. Ында тараа культуруларынның 65 хуузу кестинген. Күрүнеге тараа садар хүлээлгезин чедишкынниг чорутушаан, колхоз 500 тонна эки шынарлыг арыг үрезин уруп алган.

«Саян», «Көк-Тей», «УТКА 25 чылы», «Тыва» совхозтарда, Каа-Хемин «Ленинниг орук», Бий-Хемин «Кызыл тараачын», Чөөн-Хемчиктин «Искра» колхозтарында тараа ажаалдазын улам шапкынчып, күрүне шыгжамырчыне тараа кириери көвүдээн.

Бичалда-даа тараа ажаалдазын нийти республикада оожум темпиги болуп арттышаан. Эрткен чылдың бо үезинде турганы-биле деңизерге, 18 муң гектар тараа эвээш кестинген. Комбайнның ээлчеге ажилдап кылыр нормазы 4—5 гектардан ашпайн турар. Ылангыя Барың-Хемчик, Улуг-Хем, Чөөн-Хемчик, Тес-Хем районнарың ажил-агыйлары куудуруктап турар. Жданов аттыг совхозта бо хүнерге чедир чангыс гектар-даа тараа кестинген. Тарааны кезип, ажаап алыр үези келген шөлдөр мында эвээш эвес. «Дөң-Терезин» совхозта 200-гектар арбай быжа берген хирезинде, оон кезинде эвээш ам-даа кирбээни элдептиг. Чүгле 15 гектар шөлдүң тарааны кестиргеш, ажаалда агрегаттарын тургузуп кааны канчап-даа таарымчалыг. «Найрал», «Россия», «Ак-Тургу», «Кызыл тул» совхозтарда ажаап алышкын организастыг эвес. Ол ажил-агыйларынң удурткучулары, тускай эртемнигерин ажаалдазын темпигиниң кууду болуп турарын агаар-бойдустун таарымча чок байдалына чылдагааннап турары шын эвес.

Ажаалда үезинде минута бүрүзү үнелиг. Тараа ажаалдазын мурнакчыларынга деннежиң, ажаалдада техника бүрүзү эки аягылаар керек. «Совет Тыва» совхозта ажаалдазын дугайында чүм чугаалап болурул? Кожазы «Бурунгаар» совхозта тараа ажаалдазын шалыктын чоруп турда, мында оон темпиги үш катап оожум. Совхозтун механизаторлары эртен ажилче 10—11 шакта үнүп, кезээ чырың имир турда-ла ону соксадып турарлар. Ында комбайннарның үрелиң, анаа турар чоруу хей.

Тараа ажаалдазын үезинде харымсалга чок чорук чүс-чүс тонна тарааны чидиреринге чедирер. Ычангааш агрегат бүрүзү долу күш-биле, турушкун чок ажилдаар ужурулуг.

ТАЙБЫНЗЫРГАЙ ХӨӨННЕР, ЧЕРДЕ КАЛГАН ТАРААЛАР

«Чыраа-Бажы» совхозтун кыскаары. Эрткен чылдың чедишкун. Кыска-даа чок. Ыжым-шышын-на чүве. Ужун минута эрткен соонда, кижилер нийчигиштин кези эгелели.

Тайгыл-ла сес шап турда, директорунң эрели-даа ажит-тыды. Совхозтун директору Ооржак Хүрен-оол, парток секретары Григорий Кантыр-оол, ажилчын комитетинин даргазы Пина Куулар олар чеккенде калдылар.

Даргаларның мындагы тайбынзыргай аажок. Кайы-бир малчынны күзөгже көжүрер, силос онгарын казар, малчынар хураалын эрттерер дугайын чугаалаймы оларар мындагы.

Совхоз тараа культуруларын 6 муң ажит гектар черде тараан. А мал чечин культурулар-биле каттай алгыра, тос муң гектардан ыракта ажит турар. Ол хүнерге чедир ажаап алган тараа 995 га. Галап ортумак дугу-жүт 7 гектар хире болуп турар. Совхозтун 26 комбайнның 20-ин ажилдап турар. Дөрт комбайн шууг-ла «саңдан угун» дөң «каддыңгал».

Ийн комбайн үрелиң, оларын кылың эгелөө-дөн бээр неделя ала берген. Дугу ажаап алышкынчыне киргенден бээр чартык ай болган. А ол хиретде ажаап алышкынчыне ам-даа шууда-ла. Совхозтун удурткучуларынын мези салгылаан чамдык айттырылармы бо.

— Ажаап алышкын чүте тохтуп турарың бе?

— Чаяс-чаашкын болгаш эс-ка-даа чүдүлөр шапкыткан турар ийин бо — деп, директор эш Хүрен-оол харымалады.

— Күрүнеге дугаар тараа планы чексе тоинал?

— Доктааткан план 800 тонна чүве. Хүлээлгезин-биле каттай 1100 тонна ийин.

— А ам херек кырында дугаарлаңар чексе тоинал?

— Тараа дугаарлаан бис — деп, парток секретары эш Кантыр-оол харымалады. — Ол планың чарты көргөн чүве.

Мен чүвениң ужурун билбейн барган, чылаагалам:

— Кай, оон-даа хейнү дугаар деп шийтирелер сизер бе?

— Кайың мындыг боор — деп, директор чазыматтады. — Планың харын эвээжидин чеди алган бис. 800 тонна доктаамал планың оорунга 400 тонна хирени дугаар кылыр районун удурткучулары-биле дугурушчулук. Даргалар биске калдар чешээрзын чүве.

— Ам барык-ла муң гектар тире черин тарааны ажаап алган-дур силер. А бөгүнге чедир чүте чангыс-даа тонна тараа күрүнеге дужааттымаанмы?

— Баштай үрезиниң уруп алдыр, оон соонда мал чечин бе?

«Шамбалыг» совхозтун төп пидиинде ажил хайыккан. Мында 15 ажилчындыг аңгыда Кызылдың педагогика институтундан барган 30 ажит-судент ажилдап турар. Бүгү-ле ажилдарын механизастаан.

Шанда 1500 тонна ажит тараа кирген болган оон 1200 тонназын күрүне шыгжамырчыне чүдүрүп чоруткан. Ында Куулар, Ошук-Саар, Куулар, Донулаң, Монгуш Чуулар, Зоя Кара-Саа, Ираида Куулар болган эскерлер-даа эки ажилдап турар.

ЧУРУКТА: «Шамбалыг» совхозтун төп шаңында.

А. ЧАРАШ-ООЛ.

дир-де Чыраа-Бажы суурже киргизис. Ам ырыңдай дугуш чокчулап калган. Суурпун бир куудурунда ийн хирек «си-бирктар» бо бачым өйдө элээрин маналыңган чүве дег, ээлээрде апарган турлар. Оларынң чангыс кези доктаамыс бир кижиге, бажын хериминиң шийткен үнүп келди. Комбайнның ээси ол болду. Оон айттырдымыс:

— Чоп ажилдап үнмейн турарыңар ол?

— Машинам эдип тур мен. Мынчаар ажилдаар, кижилер хөңнү калыр чүве шыкка-ла, даргалар.

— А чүү болганың?

— Бодан көрүңер даан. Дуун хүн бо суур кедеринге сес комбайн чангыс төргө тараа бастырып хүлээди. Сес комбайндан тарааны чүгле чангыс машина дамылаан. Хүндөй машина малап, комбайн кырынга удуп олура хүндөй. Тура дүшпөй ажилдаан болза, сес бункерин додурдуптар чүве. Мен дүң чүлө ийн бункер додурдум. Тараа сөөртүр машина чок шыккамы. Мынчаар ажилдап турар чүве болза, бо тарааның хар чыттыр чап каар.

Куудурун эске ужууда үш комбайн «дыштаным» турлар. Чангыс кижилер чок. Ол-бо бажынчадан дилеп тургаш, арай боорда ийн комбайнның тып алдымыс. Мынча Мижит-Доржу биле Кошка Куулар — каймы-даа комсомолу. Олар бистин айтырымышка мында дилдилер:

— Даргалар каш шакта ажилдап үсерин дыкпаткан. Ам чоруру бис мынаан.

— Дуун каш бункерин додурдуптар?

— Мен денгүл-ле ийн бункер додурдум — деп, Мижит-Доржу чугаалады.

— А мен чангыс-ла бункер додурдум.

— Чылдаганы чүү?

— Тараа сөөртүр машина чок шыккамы. Хүндөй комбайн кырынга удуп олуруду.

Оон соонда комбайнларынң дүң ажаап турган шөлүңге бергаш, кайтааныштыңан караансы алара берген тур бис. Алда шын-ла кижиге бугу-орго чок! Хамык тарааны чөдөй арттырып малчак. Шөдөриң кыдыгырында бугу дилдилер көвөр арткылаан. Көстөмзөн арткан чагай тараады көзөгүн көчүтүп аларган, хат айы-биле аар бажын ооганайын, мулгааран чүдөг, чангышын тургураар. Та чексе тарааны мынчаар айтырып каан чүве! Бети дөргө-болган эскерлер-даа эки ажилдап турар.

Комбайнларынң чечин белеткен турган позар С. Улангу суурже чоруткан чүве берген. — Дүштөң чек кылдымаан. Дүштөң ажаап алышкынчыне кири-кен механизаторлар-биле кым-даа чугаалашпаан, по-

ССРЭ-нин Дээди Советинин Эвилелдин Советинге сонгула талазы-биле Тыва АССР-нің Кызылдың 109 сонгула округун сонгула комиссиянын дыйнады

ССРЭ-нин Дээди Советинин Эвилелдин Советинге Кызылдың № 409 сонгула округун талазы-биле депутаттын кандидатура Тываның авторитет эртеледиги № 2 авторитет бугурулушун ажилчыларын, инженер-техниктиг ажилчыларын болгаш алаан-халкыларын «Тыва даг-дугу» комбинаттыг ажилчыларын, инженер-техниктиг ажилчыларын болгаш алаан-халкыларын, СЭКП-нің XXII съездин аттыг совхозтун ажилчыларын, инженер-техниктиг ажилчыларын болгаш алаан-халкыларын, Тываның дил. литература болгаш тоотун эртем-институт институтун эртем ажилчыларын болгаш Эрзин районун «Коммунизмче орук» колхозун колхозчуларын доктормени 1934 чылда төртүтүң. СЭКП кезигүр, СЭКП Тыва обкомунун бирги секретары эш Григорий Чоодуевич Ширинин. «ССРЭ-нин Дээди Советинге сонгула дугайында дүрүмү» 63 чүлөгү дүштүр ССРЭ-нин Дээди Советинин Эвилелдин Советинге депутаттын кандидатура ССРЭ-нин Дээди Советинин Эвилелдин Советинге сонгула талазы-биле Тыва АССР-нің Кызылдың № 409 сонгула округун сонгула комиссия 1973 чылдың сентябрь 13-те бүртүзө.

Тыва АССР-нің Дээди Советинге сонгула талазы-биле Бий-Хем районун № 79 төп сонгула округун сонгула комиссиянын дыйнады

Тыва АССР-нің Дээди Советинге сонгула талазы-биле Бий-Хем районун Туванын № 79 төп сонгула округун талазы-биле депутаттын кандидатура Тыванын «Кызыл тараачын» колхозун колхозчуларын, Туванын ажилдап хандырылган комбинаттын ажилчыларын, инженер-техниктиг ажилчыларын болгаш алаан-халкыларын доктормени 1934 чылда төртүтүң. СЭКП кезигүр, СЭКП Тыва обкомунун бирги секретары эш Григорий Чоодуевич Ширинин. «Тыва АССР-нің Дээди Советинге сонгула дугайында дүрүмү» 54 чүлөгү дүштүр Тыва АССР-нің Дээди Советинин депутаттын кандидатура Бий-Хем районун Туванын № 79 төп сонгула комиссия 1973 чылдың сентябрь 14-те бүртүзө.

ОКРУГТУН СОНГУЛА КОМИССИЯЗЫ.

Дувуренчиг медээ

ХОВУЛАРДА КОМБАЙН ЭВЭЭШ

Каш аяс хүн. Дүң эвээш соон-даа болган болза, хүнүд чылдыг халачон, харын-даа пиз. «Тес-Хем» совхозтун Кожазы-Өвөөде хову турлаачы бар чор бис. Тараа сулааны дөрт кестирип эгелөөдөн бээр эвээш каш хова берген.

Орук ара чоруп орган, бир элчок чүдүдү эскерип кадымыс: эр, онгар черлерде кезек-кезек тогуптар тараалар. Демир куудурут уругу машина бурулаптан эртин. Чык додур чүдүрүп каш тараа шык чок, кырында кижилер олуруп алган. Орукка тараа тогуп турарын чылдаганы оон билдирер.

Комбайнлар дүштөп кеткен келген болдулар. Оларынң мындагында хей-аит коду коду. Эвээш удурткучу М. Арпачер-биле чугаалаштымыс.

— Ажаап алышкынчыне киргеш, үш-дөрт тонна бергизис. Ыччалда-ла шуудап ка-дап тур бис — дөң, чылда-гаанырың тайыбыралады.

Чаяс чаган, ажилда элөөш шапкыттыг болган. Ыччалда-ла кол чылдаганы ол эвес түв-дур. Эвээш дөрт комбайнны, ыччалда-ла кайы бирокон болган-даа элээр, доктаамал ажилдаан. Ол хүн бир комбайн туре хуураан. Совхоз тогулде боза «Сельхозтехника» каттыкмышкынында септелген үмөөк ажаап үш комбайн бар. «Сельхозтехника» септөөн ийн моторун калып кылдырар ужуру таарымчалыг.

Комбайнларынң чечин белеткен турган позар С. Улангу суурже чоруткан чүве берген. — Дүштөң чек кылдымаан. Дүштөң ажаап алышкынчыне кири-кен механизаторлар-биле кым-даа чугаалашпаан, по-

литмассалыг ажилдаар — сая-зын кырында.

«Тараа чокта күш чок» бол-тай. Каш хову «ажаалдаан-даа» болза, дүдүдүп ажаап алган чор алдан ала-ла гек-тар. Ыччалда-ла дүдүдүп ба-ган турар, арттында чамдык черлерде ооргалган каалкан.

Саязын кийи хамаан чок өңөйт дүдүдүрүп каан. Кол атромом О. Шоуван ажилды кылдырар башкырып шыда-валы турар, а совхозтун эске удурткучу дүштөп ажаап-дамык кезиккен саязын уткан. Бир эвээш мынчаар ажилдаар болза, мал чечин болгаш үрезинге ажилдаан-биле 1600 гектар черде тараа культуруларын каяа ажаап доозарын дөң айттыр тургусту-масс аржак-тур.

Райкүсөмунуң көдээ ажил-агый эргелдиге келген ме-дээ-биле алгыра. «Чодура» колхоз «Тес-Хем» совхозтан ийн каттай чей чегин дүдү-дүп ажаап алган. Саязында хову турлаачы келген, чан-гыс комбайн ажилдап турган ийердүс. Бир комбайн септелген тараа-ла үткен — хову турлаачы келген болду. Колхозтун үш дугар ком-байны «Сельхозтехникада» хөөр.

Каш хүн лара чазактап ажилдап турган комбайн-дар. Суузан Яновтун чугаан ө-рүңүч эвээш болду.

— Эртен эртески келгеш, көдээ карыгыдаа ажил-дап чан. Баз-дир мен. Комбайн эштериниң бө-рөөн чаа келгени ол-дур.

— Комбайнлар түге чаа-ла септелген угу турарың?

— Эртен күзүн «Сельхоз-техника» каттыкмышкыны-ның хериминиң иштинге тур-гууу каан комбайннар бо-гай. Ол черин ажилдакчыла-

ры акт дугулар хүлээп алган чүве. Бо чанга септелсе үе-зинде чөк бөрүсизне, ком-байнчыларын үштөп онан, үрен каанан болду. Артың кестер дилеп тып, оларын ошоп турар, септелсе улам-дыкканы ол-дур.

«Ак-Орук» колхозта дөдө-дө-дө, ажил-агыйларын додур-дө-дө, Бетекел баган бол-гаш мында колхоз сентябрь 10-га чедир дүштөп ажаап алыш-кынчыне кирбөн.

Тес-Хем район план бау-гаар бо чылын 3700 гектар черден тараа культуруларын ажаап, бир гектардан 8,3 центнерден эвээш эвес дү-жүтү алыр ужурул. Район-жүтү бадалдаа бо бөлен эвес ооруга. А дүштөп ажаап-дамык ажил-агыйларын дугурун көргө, бадалды дүдүрүңн көчүр.

Ажаап алышкынча Бетекелдин кошкан болганы — ажил-агыйлар удурткучуларын, тускай эртемнигерин бугу-руу. Ыччалда-ла «Сельхоз-техника» каттыкмышкыны (эргелдигин хүлээлгезин күдөдип турар Н. Ляхов) комбайнлар септелгени ты-нар чок чорудуп, харын-даа тоималгаанында чедиргеш айтты керек. Тараа шөдө-риде ажилды организастаар, тараачылар ортуудаа полит-массалыг ажилдарын чору-дар, социалык чарышты ажилдарын тараачылар ажилдарын удурткучуларын, партия комитеттерин түшүн ажилдап турар. Районун удурткучуларын, райкүсө-комунуң нөдө ажил-агый эргел-гези (ичалыгы эш Т. Чокчек) бо шийтирди чылдың дүдүдүп кыска ху-сада чидирип чок ажаап алыр чөмчөлөргөн ам чорудуп ужурул.

А. ДЕМБРЕЛЬ, «Шынын» көрр.

Округ комиссияларының хуралы

Дуун Тыва АССР-нің Министрлер Чөвүлелинин хура-лар задына ССРЭ-нің Дээди Советинин Эвилелдин Советинге сонгула талазы-биле Кызылдың № 409 сонгула округун сонгула комиссиянын хуралы болуп өрткен.

Хураады округтун сонгула комиссиянын даргазы, СЭКП Тыва обкомунун секретары Д. К. Ооржак ажиткан. ССРЭ-нин Дээди Советинин депутаттын кандидатура СЭКП Тыва обкомунун бирги секретары Григорий Чоодуевич Ширинин республика-нын ажилчы чоннар коллек-тивтерин хуралдарын ырыкчылар бир эл-сөткө-лүг дешиштинге болгаш де-дөңнөш, депутатка кандидат

Г. Ч. Ширинин Кызылдың № 409 сонгула округунда депутаттын кандидатурага чөпчөзөрелен берген дугайын эш Ооржак ажиткан. Эш Г. Ч. Ширинин ССРЭ-нің Дээди Советинин депутат-тын кандидатурага бүртүсөр дугайында саналды ол ким-ген.

ССРЭ-нің Дээди Советинин Эвилелдин Советинге сонгу-ла талазы-биле Кызылдың № 409 сонгула округунда депутаттын кандидатура СЭКП Тыва обкомунун бирги секретары Г. Ч. Ширинин дугайында док-таамал бир үй-биле хүлээп алган.

Ол-ла хураалга ам болур Сонгуладалага Бетекелдерин чоруп турарын талазы-биле Тыва АССР-нің Дээди Со-

КУСКУ ЧЕР АНДАРЫЛГАЗЫ— ЧУГУЛА АЖЫЛ

Сентябрь 11-де медээ-биле республикада 17437 гектар күскү чер андарынган. Ол ажилды Барың-Хемчик районун ажил-агыйлары организастыг чорудуп, планын 33 хуу күсүдип алган. «Бар-лык» совхоз 2100 гектар чер андары планын 1150 гектар кылдыр күсүдипкен. Кызыл хоорай Советинин ажил-агыйлары күскү андарылга планын 23 хуузу боттандырган.

Күскү чер андарылгазын Каа-Хем районда — 16, Тандыда — 15, Бий-Хемде — 10, Улуг-Хемде — 12 хуу болган. Бий-Хем районун «Кызыл тараачын» колхозунда күскү чер андары болгаш тараа сава-ны бөлөр трактористер отрядын тургускан. Брига-даларын, эвөөларын аразында социалисттиг чар-ыштын негеделерин ажилдап кылган. Элчег нормазын ажит күсүскен трактористерге шаңнал, мактаалды тынсыры көрдүң. Күскү чер андарыл-газын тараа ажаалдазы-биле чергелештир чорудуп турар.

Танды районда ажааттыңан 22 муң гектар шөлдүң чүлө 5832 газын андарып алганы мында ук ажилды оожум темпиги чоруп турарын бадыт-кап турар. ССРЭ-нин 50 чылы аттыг, «Тилелге» совхозтар, Көдээ ажил-агыйын дуржулга стан-циязы 4700 га күскү черин андарган. «Ком-мунизмниң херели», «Революциянын чалбынжы» колхозтар, «Шамбалыг», «Россия», Тока аттыг совхозтар каттай 1100 гектарын андарган. Бо ажилды организастаан өске районнарда база ба-гай. Тес-Хем, Эрзин, Өвүр, Чөөн-Хемчик районнар ук ажилга организаст чок белеткен. «Алдан-Маалыр», «Ак-Тургу» «Тес-Хем», «Кара-Хаак» сов-хозтар күскү чер андарылгазын кирбээн.

Келер чылдын дугурун чери белеткээрине бүгү күшү эвилелдери эргожок чугула.

УЛУСЧУ КОНТРОЛ

Тарып боозадылганы ынчаар чорудуп болур бе?

«Торгалгы» совхоз республикада хой малдыг улуг ажил-агыйларын бирээси. Совхозтун нийти акша орулгазынын 80 хуузу ол адыр берип турар. Совхозтун деңгээли хой ажилын хөгжүрүгө таарымчалыг, дегем эки оларлардыг. Чайгаар үнгөн сизини болгаш мал чөм тарымал култураларын албекшилинг белеткен ап болуунун аргазы бар.

Бо бүгү байлаларын барымдаалааш «Районун колхозтарында, совхозунда хой ажилын хөгжүрүгө талазы-биле ажилга СЭКП Оңур райкомунун ууртуугазынын дугайында» СЭКП Тыва обкомунун борозунун 1971 чылда хүлээп алган доктаалында база анаа холбаштыр «Районга хой ажилын байламы болгаш оңур хөгжүрүгө чөмөгөр дугайында» СЭКП райкомунун пленумунун доктаалында «Торгалгы» совхозга хой ажилын хөгжүрүгө талазы-биле толаргай чөмөгөргө айткан. Ында кол-ла кичээлге хойнун баш сааны естери-биле каны оң продукттуулукка белдиринче угландырып, үсөөлүгүзгө ажилын чүрүмчүлүг болгаш шийитинген эки шынардыг бугу-рукчулар-биле малды тарып боозадыр чөмөгөргө ап чорударын айткан.

Совхозтун Кайы-Бажи, Кара-Тал хойжу бригадаларында чинге-нарын дуктуу, Чога бригадаларында чарнык бугу болгаш бугу дуктуу хойларын естериин көргөн. Малга бижык чөм баазанын тургузар талазы-биле чорудар ажилдарын айткан. Бо бүгү чөмөгөргө боттандырар талазы-биле соругтарынын мал ажилын тускай өртемнелеринин кижилгези-биле 1972 чылда болуп эрткен совхозтун бүгү хойжыларын өртем-практиктик конференцияга чугалажып көргөш, чоокку беш чыл дугузунда кылдыр ажилдар талазы-биле сүмөни база хүлээп алган.

Чөмөгөргө ажилал кылган, соругтарына тозараткан. Ынчалза-лаа оларын чөмөгөргө боттандырабын турары чокта чаа районун улусчу контрол комитетинин чоруткан хыналдазын илерден.

Совхозка хой ажилын сайзырадырын баш чугула соругтазын кылдыр үсөөлүгүзгө ажилын чүрүмчүлүг, бугу хойларын эки шынардыг бугу-рукчулар-биле тарып боозадыр бо үстүндө айткан доктаалдарда, чөмөгөргө оң-залап деметкен. Ынын тур-

бүжө оңу чөмөгөргө албайн, боттандырабын турарын байдал эрги хөвөр артык. Оон улам-биле 1973 чылда совхоз төрүүр 100 хойга оңаштыр чугаа 62 хураган алган, 3288 хой кызыраан. Ара салганы-биле катая са-наарга, совхоз бо чылын 4486 хураганын чедир албаан. Оон кырынга аны-бүрү чылда-250 центнер олгенин немээрге 48566 рубль карылгалыг болган.

Хой эдержилгезин, тарып боозадылганы чорудар дөргө-ле бо азыра чедир чылды «дүжүдүн» белеткен, 1974 чылда иланарын күү-сединин үнэгенин тургузары болур. Ындыг турбүжө бо ажилын чөмөгөргө айткан, эрткен чылдагы чөмөгөргө байдалды катаптап турар. Бо чы-лын совхоз нийтиги-биле 28500 хойну эдержилгези кырыр. Оон иштинде 25000 башты тарып боозадыр. Бо ажилы август 10-да азелер болгаш хой тарып боозадыр 6 пунктуу ажилдадыр деп планнаан.

Чөмөгөргө кырылган канылган? Хыналда кылып турар үдө, сентябрын эгезинде чедир чугаа 3 пунктуу белеткен. 180 хойну тарып боозаткан. Пунктуларда саргара калып калган көк-сулаан өскө кошкарлар чөмөгөргө канылган-даа чөм чөк. Оларны концентраттар, морковь, дагза чугуразын болгаш өскө-лаа чөмөгөргө азырап, чөмөгөргө болабайн-даа турар. Хой эдержилгезин, тарып боозадылганы чорударын толаргай организастыг график-планы чөк. Бугу-рукчуларын коданнар аайы-биле дуваан бижыкташкан. Хой тарып боозадыр техниктерин чугалазын алыра, кошкарлар хой эдергес, ана-ла хө-дүлө чорутулар. Совхозтар 240 кошкарлар 40 хирези эдержилгези кырышкыс бракталган — арган, аска.

Чамдык коданнарга, ылангы Чога бригадалыг хура-ганнарын неэинден чарарын дыка орайташкан. Калдарчыг чедипшине сыйлап алгаш, бо ажилды ам-лаа организас чөк чорутулар. Калдарчыг да бракталган хойларын амга чедир анылап үсөөн.

Зоотехниктерин, салбыр эргелектеринин, бригадирларын контрол чотун, негед-де кылбас төгөй байдалын ажилал алгаш, чамдык мал-чынар зоотехниктиг чүрүм-нарын каржызы-биле хажы-

лып, үксээзи хынаттынмаал, шийитинген хураган кошкарларын коданнарында бугу сагылап алганы илерден. Чижээ, Д. Кыргыс-оол, А. Анай-оол, С. Кызыл-оол, Х. Кара-оол болгаш өскө-лаа малчы-нарын коданнарында 2-ден 7 чедир хураган кошкарлар бар болган.

Бир эвес эдержилгезин, ылангы тарып боозадылганы мынчаар организас чөк чорудар болза, моон сонгаар совхозка хой ажилын саймыра-дыр, оон үксээзи экижилер, продукттуун бедилер талазы-биле чугаа түрүп болур бе?

Бо айттырманын тургусту-нуп келир чылдаганын чү-дөк? Совхозтун дирекциязы, партком хой ажилын, тарып боозадылганы чорударын чангыс эвес удаа чугалажып келген. Ынчалза-лаа боттут чөмөгөргө албаан. Кол-ла чылда-дагы ол ажилды дөрт хай-рылап турар совхозтун кол зоотехникти Кара-Сал Балдан-оол, селекционер-зоотехник Владимир Кыргыс оларын бот-идедей чөк, оонашкан ажилына харысалганы ку-дулап, боттарында болгаш өскө-лаа негедде чөк чоруту-нун ууржундан болуп турар. Олар сула эдержилгези де-нээрге, тарып боозадылганын ажилын экономика талазы-биле хандыр сайгарып, анал-зип көрөй. хой ажилын сайзырадырын перспектив-ти айттырманын хандыр эвес, кыры-биле өрөнгөй кө-рүп, хун бүрүчүн аар-саар ажил-агыйлыг чарлыгып ту-рарлар.

Районун улусчу контрол комитети совхозта мал эдержилгезин болгаш тарып боозадылганын ажилын багыт ор-ганизатп турарын фактыла-рын шыгыг чугалажып көр-гөш, кол зоотехник К. Балдан-оол, селекционер-зоотехник Владимир Кыргыс оларга чо-гуур харысалга хүлээткен. Совхозта амгы үдө мал эдержилгезин байдалы ду-вуренчиг. Республикка хой ажилын хөгжүрүг дугайында РСФСР-нин Министрлер Чөвү-лелин доктаалын амдыла-рыла боттандырабын бар турар чөмөгөргө чайладыр дөш шийитилгиз чөмөгөргө айт-кан ап чорударында улус-чу-биле хамаарылыгы болуру чугаа совхозтун ууртукчула-рын, тускай өртемнелер эвес, а бугу хойжулар хандыр ме-дереп билери чугула.

В. ОЧУР-ООЛ.
«Шынык» штаттан дашнаар көр.

Бай-Тайга районун улус-чу контрол комитетинин ху-раалыга районну ажил-агыйларын күүнөгө дүжаап турар мал продукция-ларын шынарын дуга-йында айттырманы чокта чаа чүтээлешкен.

Кайы-даа ажил-агыйларга күүнөгө сазар ээт, дүк бол-гаш алгы-көш продукциязын шынарын экижилеринче кошмак кичээлге салып ту-рарын анаа деметкен. Күү-нөгө салып турар бола болгаш шээр малдарын нийти деңзи-зинин хой кезин ортумак бо-лгаш ортумактан куду шынар-лардыг болуп турар. «Кара-Хөл» колхоз биле «Бай-Тал» совхозтун салып турар малы арган, чинк деңзинин «Кара-Хөл» колхозтан бо чылын күү-нөгө саткан бугу бола мал-дын бирээзинин-не ортумак деңзини 183 кг, а шээр мал-ды 26-ла кг болуп турар. Ын-чаарга «Бай-Тал» совхозтун саткан бола малынын 44 хуу-ау, шээр малынын 48 хууау ортумактан куду деңзиге хү-лээп алынганын.

Ажил-агыйлар сазар мал-дын семиртилгезинче чогуур

ШЫНАРЫН ЭКИЖИДЕР

кичээлгезин салбайн турарын үстүндө чиктер бадтыкап турар. Районун эске ийи ажил-агыйларында: «Тээли» совхозта болгаш «Мурнакчы» колхозта байдал база оон ийи-ла улуг дөргөдөйи ту-рар.

Күүнөгө чинк деңзини ар-ган маллар салып турарын-дан оон ажил-агыйнын ки-рип алыр акша орулгазын эвөш. Бо бүгүн ууртукчу-лар болгаш тускай артемнел-дер хандыр болабайн турар. «Кара-Хөл» колхоз 269 бола малды саткан. Оон 156-зы ор-тумактан куду деңзиге хүлээп алынганын. Бир эвес 269 бола малды шүүтүзүн бир ай, чүг-лө ортумак деңзиге хүлээп ал-гандык дөш, оон кирер ак-ша орулганы саннарга мындыг болур-дур: ириг деңзиге 1 кг ээтин ортоа ортумакка 1 рубль 14 көпөк, а орту-мактан куду шынарга 86 кө-пөк болуп турар. Саткан иштеринин нийти деңзини 49 тонна 905 кг болган. Оон ор-тумак шынарга өртөн санап тыварга 56.891 рубль 70 кө-

пөк. Ынчаарга нийтиги-биле 26 тонна 260 кг деңзини 156 баш болаын ортумактан куду шынарга хүлээткен. Оон бир килограммынын өртөө 86 кө-пөк болган. Ынчанга кал-хоз бугу иштеринин өртөөгө 49.533 рубль 90 көпөк ал-ган. Азы үстүндө деңзини ортумак шынарга дүүштүр бе-лип 7362 рубль 60 көпөк чедир албаан-дыр. А бир эвес ол малды мал ууртукчулар, олар-белчирин таарыштырып, ажаала-чөмөгөргө тургус-каш саткан болза, оон хой ке-зини хой шынарга кирер, ха-рын-лаа ортумак эвөш болур турган. Эки шынарга хүлээп алган бола малдын ээлинин бир килограмма өртөө 1 рубль 37 көпөк болур.

Ынчаар семирткич саткан болза, колхоз үстүндө санап турарыны саткан малдан ыраат хой орулганы алыр турган. Ынчанга күүнөгө сазар малдын семиртилгезин-де улуг чөмөгөргө барын улус-чу контролдар илереткен. «Кара-Хөл» колхозта хойну колдуунда хол хажызы-биле

кыргын турар. «Тээли» сов-хозта, «Мурнакчы» колхозта электрилгиз хачыларын ажит-лап турар-даа болза, кыргы-чылар оон-биле хойну кыр-гырынын техниказын (арга-зын) эки билбегенин ууун дуктери катая кескеш үрөп, шынарын кудуладып турар. Дуктун шынар талазы-биле анылаашканын (сортташ-кынын) ажил-агыйларда чо-рудуп турса-даа, ак, кара даан ышкыш чүтүзүнүн аяны-биле ылгабайн турар. Бо бүгү чөмөгөргө күүнөгө сазар дүк куду, шынардыг болуп турар. Орток-үнөз база ылаа чинк болуп келген. Кыргылаа пунктуларын эки дөш кыл-баан. Дүк кыргылаа чыг-рылгы болуп турар. Ынчанга хой агарлашканынын үе-зинде бо чөмөгөргө оона кич-ээлгези салып негеттиип турар.

Колхозтарын, совхозтар-нын алгы-көштерин белеткен, салып турарында үнэгенин чө-мөгөргө бар. Саткан алгы-көш-терин колхозтардан 60—70 хуузу, совхозтардан 50—58

хуузу күүнөгө сазар чүрү-мүн сугаар дөш, дөш ажаап кылаан. Кайы-даа ажил-агыйларда тускай чүрүм-дөш ажил-агыйлар алгы-көш хуузу алыр-көштерин саткан, оон алга чөмөгө орулганын чүгө-20—30 хуузу ап келген. А-лгы-көш белеткенин болгаш шынарын талазы-биле РСФСР-нин Министрлер Чөвү-лелин 1971 чылдын ноябрь 3-те, Тыва АССР-нин Минис-трлер Чөвүлелин 1972 чылдын март 14-те, Бай-Тай-га район Советинин чүтөс-кө-мүнүн 1972 чылдын март 16-да хүлээп алганы доктаалы-нын ажил-агыйларын уур-тукчулар болгаш тускай ар-темнелери ажилында чөмөгө боттандырып келген.

Мал ажилын продукция-ларын белеткен, турарын талазы-биле ажил-агыйларда бар чөмөгөргө илереткен, районун улусчу контрол ко-митети чамдык ууртукчулар-га болгаш тускай өртемнелер-те шыныг харысалга хүлээ-лип, донгуккан.

Б. БАГАЙ-ООЛ.

3288 хой кызыраан болгаш бо чылын 4486 хураганын чедир албаан. Бо-э да малдын бирээзинин-не ортумак деңзиге чүгө: 183 килограмм, шээр малдын 26-ла килограмм болган. Эрткен чеди айларда 25 хыналданы кылган.

Контролёрларнын ДУЗА ЗЫ

«Улуг-Хая» совхозта улус-чу контролёр кол бөлүк (даргазы Ш. Шилмаа) сал-бырларда контролёрларнын ажилын илешпейткен. Ылаа улусчу контролёр бөлүктүнде 30 ажит контролёр ажилал, хыналдаларын чорутуп, ажил-агыйла чөмөгөргө илеретип, оңу чайладыр чөмөгөргө совхоз-тун дирекциязына, партия ор-ганизациязына дузалажып келген.

Малыг чаксы хову ажи-лын үстүндө контролёрлар хыналдаларын уда-лаа чо-руттуулан. Уреэтинге чөмөгөргө азыр азыр хой тарыны оор алганын илереткен, бу-руулук кижилерге акт ботта-ратканын. Сөөлү хыналдалар үстүндө хой чөмөгөргө база илереткен, чогуур чөмөгөргө алган. Чижээ, Т. Монгуш, А. Кыргыс, Б. Уйну, А. Базыр-Тараа, К. Кыргыс, С. Белек олар болгаш өскө-лаа малчы-нар совхоз техниказын ажит-лаш боттарынын сиег пла-нын күсөдип алган илереинде оон өртөөн теледип алыр деп турганын контролёрлар иле-реткен. Ынчанга оларга оңу теледес кылдыр шийтир-

дээн. Трактористер О. Уважа, С. Кок-оол олар чөмөгөргө чаа шөөлө-чөмөгөргө чөмөгөргө боттарынын турмуз-биле малчын аш Монгуштун сизини кезип, болуп берген. Ол дөш оларын шыныг санындырган.

Оон ылай Хайыраканда ин-тернат туруп турар көжүп чо-руур 566 дугаар мехколон-наын ажилчыларын совхоз-тун Калбак-Халма тарап ар-бузундан 220 килограммын оорлап алырганын ылаа улус-чу контролёр бөлүктүн кижигунери Б. Донга, А. Сендир-оол, Д. Дону-оол суглар иле-реткен, акт тургускан.

Улусчу контролёрлар сов-хозта салып, амдырал ханы-рыга, культура албан чөмөгөргө ажилын ажилында хайга-ралга ап турар.

Контролёрлардан Көк-Чы-раада О. Дону-оол, Арыг-Ба-жында И. Нима, Хайыраканда Д. Базыр-оол, А. Сендир-оол олар ышкыш шээр даалгаларын илешпейлгиз күсөдип, хы-налдаларын ханы аналгиз чорутуп, ажилын дөштин чедип ап турар.

О. ТАВАА.
Улуг-Хем район.

БӨЛҮКТҮН ДУРЖУЛGAЗЫНДАН

СЭКП-нин XXIV съездинин шийтирилгезинде күш-ажилын коллективтин ролю-нун өзүп турарын демет-левишкан, эн-не чугула хы-налдалар түнелдерин хаммы-тын мурунла коллективке чугалажып көр кылдыр иле-ринин улусчу контролёр ко-митеттеринге болгаш бөлүктө-ринге хүлээлгизип турар. Оон-биле калы бөлүктөр боттары-нын ажилын дугайын пар-тизациялаа, администра-цияга доктаамап информас-таар, ажилын чөмөгөргө кол-лективтеринин мурунуга өтөдүн бөз ууртуп.

Кызылдын бугу-рукчулери-нде, албан организациаларына улусчу контролёр чүс он ажит кол бөлүп бар. Оларын хой кезин коллектив-терге контролёр боттанды-рып, ажил-агыйлыг эвес бол-гаш чөмөгөргө чорутканын, күүрөк болгаш бугу-рукчу са-гыла-чүрүмүн, социалист хойла-дугу-рукчу уурар чорук-тары болдурбас дөш партор-ганизацияларга, администра-цияга дузалап, бугу-рукчу ажилын экижилеринин үзүн кирип турар. Олар боттары-нын хыналдаларын түнел-дерин болгаш чөмөгөргө чай-ладыр дөш ап чоруткан чөмөгөргө хойге көсү, калбаа-биле билдиргиз болдурарыне кичээлгезин салып келген.

Чижээ, Кызылдын эт комбинатында бөлүктү (дар-

газы Г. Астафьева) ап көрөал. Ол бөлүктө 15 киж. оон а-жылы коллективтин ролю-нун өзүп турарын демет-левишкан, эн-не чугула хы-налдалар түнелдерин хаммы-тын мурунла коллективке чугалажып көр кылдыр иле-ринин улусчу контролёр ко-митеттеринге болгаш бөлүктө-ринге хүлээлгизип турар. Оон-биле калы бөлүктөр боттары-нын ажилын дугайын пар-тизациялаа, администра-цияга доктаамап информас-таар, ажилын чөмөгөргө кол-лективтеринин мурунуга өтөдүн бөз ууртуп.

Бо чылын чеди айларында бөлүк 25 хыналданы кылган. Анаа бугу контролёрларын кириштирген. Хыналдаларга профилел организациаларын төлөөкчилери, проекторис-тер база кирип турар. Эт комбинатында контролёрлар социалистгиз өңүчү камгалар талазы-биле хыналдалар кыл-гаш, продукттар оорлап төг-чөлдөн 50 кижин илереткен. Оларын иштинде 16 кижин контролёрларын мате-риалдарын сугаар ап хуузу-нун сугуна көргөн. 5 кижин дугайында материалды төлө-гөргө органдарыне шийиткен, арткаларын администрация талазы-биле чөмөгөргө хүлээ-ткен.

Хыналдалар үстүндө иле-раан бугу чөмөгөргө чайла-дырын чөмөгөргө алыр. Ол дугайын «Массанын кон-тролгиз» деп степинге көр-гүзүп, оңу бо чылын эге-зинден бөз 7 уаа чарткан. Оон аныгды улусчу контролёр

бөлүк сагыла-чүрүм үрөкчи-лерин шүүтүлгизин шөөлөтүп, хуулуугу эрткен айларда 5 тн үнүргөн. Ылангы 100 кг ажит ээтин, колбасын оор-лаш, хайыраган Абдулина Ермолина, Зелинский олар-га болгаш өскө-лаа хыналда-ны биле шүүтүлгизген. Нийи алыска-чинеке кижилер эш хуузу-нун, сугуна көргөн 15—20 рубльге торгаан.

Бөлүк бөлүкүн ажилы хөйге көсү, билдиргиз бот-турар дөш хыналдалар тү-нелерин хана солуга база чырылып турар. Контролёрлар шээр Изаев, Бобанова, Соко-лов, Чермакова, Пришнев, Астафьева олар бөлүктүн ажилын дугайын хуула-сугулаа чыгылап чөмөгөргө үзүлчү анылажып келген. Чам-дык кижилерин ажил-агый-лыг эвес чөмөгөргө чөмөгөргө төлөөкчиге бо-ла кылдыр.

Тоску беш чылын үшкү чылынын сес айларында эт комбинаты продукция сайга-рамынын планын 106,2 хуу күсөткен. 8 миллион 660 мүн рублдин нийи продук-циязын бугу-рукчу тургаш, 9 миллион 334 мүн рубльге азы 107,7 хуу күсөткен. Бо ажаа-чөмөгөргө мыла улусчу контролёрларын кириген үлүү биче эес.

П. УШАКОВ.
Кызыл хоорайын улусчу контролёр комитетинин инспек-тору.

ТОЖУДАН МЕДЭЭЛЕР

ЧҮСЧЕ ЧООКШУЛАП ОРАР...

Нийтинин малынча чөм бө-леткен турар чамдык брига-дар планын ажит күсөткөн-шан, оон улам-из немен алы-рын кол соруга кылдыр са-нап, чамыктаабын — незер че-рин доозупкаш, көмөзү брига-даларга каттыжып турар, өс-көлөрү — аны-бүрү чугула ажилдарыне: тараа силостаа-рынча, мал кыштагаларында белеткелче тыртара бөргилдэн. Нийтиги-биле «Тоора-Хем» совхозтун шөлдөрине малга чөм белеткээринин ажилы үр-гүлчүлөвишкан.

Сентябрь үшкө чедир ол ажил-агый 25 мүн ажит цен-тер сизини ажаап алган, ол дөргө планын 81,2 хуузу-дур. Ун план чүсө чоокшу-лап-ла өрөө... Силос салыры 62,9 хуу бугу-бугу белет-кээр 88,8 хуу болган. Со-вхозтун ийи салбызынын ара-зынга чамыкка Совет Тыва-нын сизини бригадалары мурап турар. Ан-Дазыл, Хойлуг-Мззе бригадалары (бригадалери Кал Шой-Су-рун, Чанчыбай Вааа) сизин болгаш бугу-бугу белеткээр планнарын ажитун ортан үе-зинде-ле күсөдипкен.

«СООК КЕЛДИ, А ТАРААНЫ...»

Утказы ындыг чугаалар, харын-даа сагындырылгар сов-

тивтерин дүжүт ажаалдазынче организастарын база чүрүм-чуткан.

ШАННАП МАКТААН

Тоженун школачылары чай-гы дымтамылга үстүндө төрөзін совхозтун малынча чөм бө-леткээр ажилга кирижи чач-чыл болган. Бо чакын 200 хи-ре өөреникчилер ажилдаан. Оларын иштинден төржин ажилдаан 26 кижини совхоз-тан өртемгиз белеткер-биле ишкээн. Азас ортуман шко-ладан — Саша Лопсан, Олег Дембикин, Андрей Кузен, Ий-ниң сес чыл — школазынча — Олег Кыргыс, Урана Ха-раачыгай, Саша Ичин-Норбу; Тоора-Хем ортуман школадан — Юрий Сундуй, Ольга Ак болгаш өскө-лаа үлөгерлиг, шыдамын болгаш эрестиг бол-ган.

Өөреникчилер ажилдап тур-ган үстүндө сизин белеткел-ниң аны-бүрү аргаларына мергежер, оң түнелин өө-редилге чылынын эгезинде үндүрер соругалыг. Брига-дирлер оларны ажил прак-тиказына өөредир сорулгалыг. Чумуртук, Ан-Дазыл, Хаан Аксы, Мөөн бригадаларынын ууртукчулары эштер Айыыр-Санаа, Шой-Сурун, Севззек, Тома олар школачыларга эл-ден-эвилен, боттарынын арга-дуомулганын оларга күсөдип-биле дамчыдып турганар.

А. НУГУУРАК.

ХОВУ-АКСЫНЫН ЧОЛААЧЫЛАРЫНДАН

Хову-Аксынын чолаачыла-рын, септечилерин, инженер-техниктерин ажилдаачылар тоску беш чылын шийтирил-гиз чылынын планын оонал-дазын хуузаа бетинде күсө-дүр дөш, социалистгиз ча-рыштыр бригадалар, тус-тус чо-лаачылар арызында дөштин организастарынын ачымында

АТБ эрткен үенин иштинде планын ооналдазын ажит күсөдип келген. Бугу-рукчу хову-агыйлар август багыт эвес көргүзү-лери чедип алган. Тозаргай-ларга, айла 12 мүн тонна чүтүктү сөөртүр хүлээлгезин 13200 тоннага чедиргеш, 1200 тонна чүтүк пландан

ажыр сөөрткен. Тонна-кило-метрге шийиткен планын 104,8 хуу күсөткен. Эрткен айла 8 мүн ажит литр кы-вар-чаар материалдарын кам-нап алган.

Ол чедипшине Хову-Ак-сынын автотранспорт бугу-рукчуларын чолаачылар, сеп-течилер шийтирилгиз үшкү чылын планын соругаларын чедипшине күсөдүр дөш шүүдүргү ажилдап тур-гаш чедип алган.

АТБ-нин чолаачылар ара-зында калбарган социалист чарыжынын мурунку олуту-нун Сарибек Кузубаев, Вла-димир Семенов, Анатолий Бо-лат, септечилерден Петр Бой-ко, столяр Николай Ивочкин олар чоруп турар. Бо мурун-чылар чүгө боттарына ал-ган хүлээлгезин күсөдир-биле кызыралаттымайып, бижыт сагыла-чүрүмүн, кы-вар-чаар материалдарын кам-нагалыг чарыктап, азияра чокка бугу-рукчу ажилдап келгенер.

Боллективтин чолаачылары сентябрь айын база-ла эки көргүзүлгиз азелген. Чаа дүжүтүн чаагай үнгөн та-раазын ой-шанга, чидирит чөк ажаап алыр дөш бистин республиканын хову-шөлдө-ринде бо хууерде ажил-ап конгит хайимышканын чо-руу турар. Хову-Аксынын ав-тотранспорт бугу-рукчуларын чолаачылар ол ажилга база илешпейлгиз кирип турар. АТБ-нин баштар чери та-раалар районнарын ажааган таргазын хову-шөлдөргө

шаннарге сөөртүрү-биле 20 автомашыны тускайлап үн-дүргөн. Ол чолаачыларын оңу Улуг-Хем районун Жазноа аттыг совхозунда, артканы Тандынын «Коммунизмин хо-рейя» колхозга, бо хууерде кызымаккай ажилдап, ол че-рлерин ууртукчуларынын

мактылын чедип алганар. ЧУРУНТАРДА: АТБ-нин мурунчы чолаачыларын бирээси Анатолий Болат (он талазында); алдыг разра-тын селсери Петр Бойко.

В. ЧАДАМБА.
Авторун фотолары.

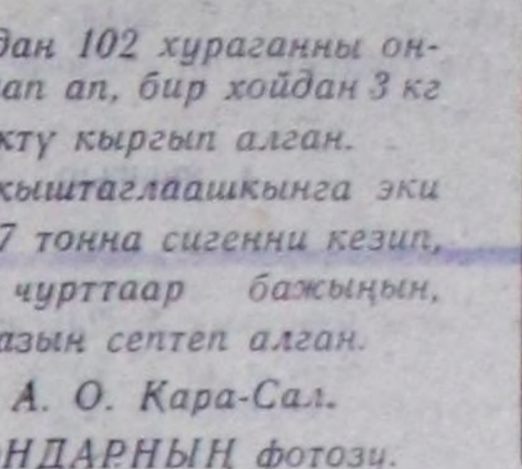

Халкыны школада өөрчүтүп турар. Аны өнүктүрүп а харкын Ас адам-изин-биле калы аалда артып багган. Кылып турар ажил-жиг-биле чергештирип, ажил-толун кыжжизин өөрчөтүп дээш бүтүл-е ажилдарында четчин турар сарычыгы өг-бүдөзүн бөжө-шпичаны ол-тур. Колхоз баштаар черг болаш партокм сарыччыларыны штатүгү ажил-жиг биле-биле үнел, каш удаа өртөткөт бөлөк-тер болгаш хүнүдөл бажы-чы-биле шаннаша.

Сарычыгы өг-бүдө тоску бөш чылын шпичтирингү үшүк чылын улам бөжө ажил-иши чөйшпичинеринг доо-лар дээш, күжөнишкенин ажилдап турар.

F. SARPA

Төс Хөм районуң "Чоду-
Төс" колхозунун мунакчы
байжылары 320 асык хура-
ттарынын смирнэге, тустай ка-
раадыгга хуэлэди берген.
Олар 12 тонна сиренини белет-
кенин, саратааннар. Кытаапа-
ла жаксааларнын уурмек сеп-

 ДЕЛЕГЕЙ *до Хитинерде*

ТАЙБЫҢ БОЛГАШ КАДЫ АЖЫЛДАЖЫЛГА ДЭЭШ

хяялыарын тэздээри эвэр, харын бааа Кубанын, Бразилиянын болгаш өкөөдө кууһу-нелерин тэздээри киришкн. Табынча ынакшымдыг кууһу-тарын бүтү-дөлөгө конгресс эрттиргенин дузалаарын. Перуда национал комитетин президентин Агуасон Кабальеро Мендес ол ужуражым-кынга чуве чугаалаш. Совет Эмиледи бүгү дөлөгөдө тай-бын дээш демиселтиилерин хүрдөөдөн баштан турар дөдө-дегемдэл. Чогуун-на харын оон ужурунда үлүс Ленинни Тарзон тургунун найыспалды табынча ынакшымдыг күш-терин шуугулан чымдыра-рынга ташыйшан эн эки на-йыспал болуп турар — деп, ол чугаалаш.

ЖЕНЕВАГА БОЛГАН СЕССИЯ

Затимшаан оя чүрүткү төдөлгө химиялык чексизти орунтурун айтарынын кол үлдүрлөгөн талаам-биле документини база кирген.

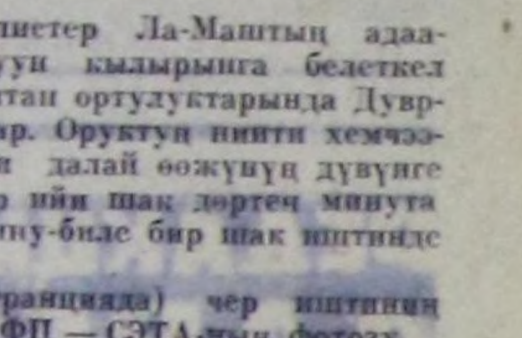
Совет Эвилел аярулук чексизти менелдерини каалаа шуут хоругуу дөшн чайлыш чок туржик келген болуш шугуру туржун-лаа турар. Бо туршугу ЭЭКН-нин 4-ку сүздөмдигини хуфдоганы Таймын программазини айттыкан. Совет Эвилел бо программаы болуучу даштымыс политиказинга өскөрлөп чок туржунга болдугуру турар.

Кубаның премьер-министрі
Фидель Кастро Руска башта-
ган Куба Республиканың
партия-хазак төлээлери ал-
анын найырадыг аян-чо-
уун кылып мында чеде бер-

ери болгаш ажылчы чонна-
ры шийитирлиг-биле буруу
шаап турарын айыткан. Ан-
глияның ажылчы чоннары
или ажылчы чоннарга бот-
тарының эл-сеткил кат-
тыштырылгасын илередип ту-
рар.

ели
ократияга үндөзлөнөн, со-
циалисттик хөгжүлдөгө прези-
дент С. Альяевдин кылган
үүлдери консервативтик
үштерин унуткаанын мен
ангызам-бия буруу шаап тур
ген».

кичкислери «Шериг эрге-чагымгазы чок болзун», «Чилин херектеринге холгаар-ашкынын кылбас», «Чили луска эрге-чагымгазы тыпы» «Чилиден холуң ырат» - дед, бизден плакаттары удуң алган, Вашингтонун удуңмучулары-биде эрткизген.

Чилиде демократиянын боой тудукчулары

[illegible]

База бийат—шылтараңгай демиселги Альябенция ады кирген.

Реаксылы куштер берге байдалдарга таваркы берген савында-ла дерзиздешкени-перни, шеру эргиделерни болгаш дерзиз өлүрүүшкү-перни кыла бээрлер. Чилиде амгы байдал ооң мартың жок бадыткалы-дыр.

В. ГОНЧАРОВ.

(СЭТА).

И Д Е Б А Ё Д А Л

Чөкөтөтүгүндө өлгөндөр болганын багыттанган бар боюнча турат.

Чөкөтөтүгүндө удуулашыныкыны күтүшлөй турары-биле холбоштыр шерит эре-чагырмасын ажилтыштырлар шыгыны негизде салган. Оң эре-чагырмасын Савтыягонук боюнча-кызынча удуулашыныкыны тулутушкунарыны сардала Гринвичтин-биле 19 ша-кыра (Москвакыны-биле 23 ша-кыра) сардалыны негизде.

